

INHOUD

VOORWOORD

9

MINIGIDS VOGELS KIJKEN

13

Vogeltopografie

18

SOORTBESCHRIJVINGEN

Knobbelzwaan *Cygnus olor*

20

Wilde zwaan *Cygnus cygnus*

22

Kleine zwaan *Cygnus columbianus*

23

Grauwe gans *Anser anser*

24

Kleine rietgans *Anser brachyrhynchus*

25

Rietgans *Anser fabalis*

26

Kolgans *Anser albifrons*

27

Dwerggans *Anser erythropus*

28

Canadese gans *Branta canadensis*

29

Brandgans *Branta leucopsis*

30

Rotgans *Branta bernicla*

31

Roodhalsgans *Branta ruficollis*

32

Sneeuwgans *Anser caerulescens*

34

Indische gans *Anser indicus*

34

Bergeend *Tadorna tadorna*

35

Casarca *Tadorna ferruginea*

36

Nijlgans *Alopochen aegyptiacus*

36

Wilde eend *Anas platyrhynchos*

37

Krakeend *Anas strepera*

38

Pijlstaart *Anas acuta*

39

Slobeend *Anas clypeata*

40

Smient *Anas penelope*

41

Wintertaling *Anas crecca*

42

Zomertaling *Anas querquedula*

43

Tafeleend *Aythya ferina*

44

Krooneend *Netta rufina*

45

Kuifeend *Aythya fuligula*

46

Topper *Aythya marila*

47

Eider *Somateria mollissima*

48

Koningseider *Somateria spectabilis*

49

Stellers eider *Polysticta stelleri*

50

Brilduiker *Bucephala clangula*

51

Zwarte zee-eend *Melanitta nigra*

52

Grote zee-eend *Melanitta fusca*

53

IJseend *Clangula hyemalis*

54

Middelste zaagbek *Mergus serrator*

56

Grote zaagbek *Mergus merganser*

57

Nonnetje *Mergus albellus*

58

Roodkeelduiker *Gavia stellata*

59

Parelduiker *Gavia arctica*

60

IJsduiker *Gavia immer*

61

Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*

62

Fuut *Podiceps cristatus*

63

Roodhalsfuut *Podiceps griseogen*

64

Dodaars *Tachybaptus ruficollis*

65

Geoorde fuut *Podiceps nigricollis*

66

Kuifduiker *Podiceps auritus*

67

Noordse stormvogel *Fulmarus glacialis*

68

Jan-van-gent *Morus bassanus*

69

Noordse pijlstormvogel *Puffinus puffinus*

70

Grauwe pijlstormvogel *Puffinus griseus*

71

Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus*

72

Vaal stormvogeltje *Oceanodroma leucorhoa*

73

Aalscholver *Phalacrocorax carbo*

74

Kuifaalscholver *Phalacrocorax aristoteles*

75

Roerdomp *Botaurus stellaris*

76

Blauwe reiger *Ardea cinerea*

77

Kleine zilverreiger *Egretta garzeta*

78

Grote zilverreiger *Casmerodius albus*

79

Ooievaar *Ciconia ciconia*

80

Lepelaar *Platalea leucorodia*

81

Zeearend *Haliaeetus albicilla*

82

Visarend *Pandion haliaetus*

84

Sperwer *Accipiter nisus*

85

Slechtvalk *Falco peregrinus*

86

Smelleken *Falco columbarius*

87

Bruine kiekendief *Circus aeruginosus*

88

Blauwe kiekendief *Circus cyaneus*

89

Velduil *Asio flammeus*

90

Koekoek *Cuculus canorus*

91

Meerkoet *Fulica atra*

92

Scholekster *Haematopus ostralegus*

93

Kluut *Recurvirostra avosetta*

94

Steltkluut *Himantopus himantopus*

95

Bontbekplevier *Charadrius hiaticula*

96

Kleine plevier *Charadrius dubius*

97

Strandplevier *Charadrius alexandrinus*

98

Zilverplevier *Pluvialis squatarola*

99

Goudplevier *Pluvialis apricaria*

100

Morinelplevier *Charadrius morinellus*

101

Kievit <i>Vanellus vanellus</i>	102	Grote mantelmeeuw <i>Larus marinus</i>	146
Bonte strandloper <i>Calidris alpina</i>	103	Kleine mantelmeeuw <i>Larus fuscus</i>	147
Gestreepte strandloper <i>Calidris melanotos</i>	104	Grote burgemeester <i>Larus hyperboreus</i>	148
Breedbekstrandloper <i>Calidris falcinellus</i>	105	Kleine burgemeester <i>Larus glaucoides</i>	149
Krombekstrandloper <i>Calidris ferruginea</i>	106	Dwergstern <i>Sterna albifrons</i>	150
Kanoet <i>Calidris canutus</i>	107	Reuzenster <i>Hydroprogne caspia</i>	151
Kleine strandloper <i>Calidris minuta</i>	108	Noordse stern <i>Sterna paradisaea</i>	152
Temmincks strandloper <i>Calidris temminckii</i>	109	Visdief <i>Sterna hirundo</i>	153
Drieteenstrandloper <i>Calidris alba</i>	110	Lachstern <i>Gelochelidon nilotica</i>	154
Paarse strandloper <i>Calidris maritima</i>	111	Grote stern <i>Sterna sandvicensis</i>	155
Kemphaan <i>Philomachus pugnax</i>	112	Zwarte stern <i>Chlidonias niger</i>	156
Steenloper <i>Arenaria interpres</i>	113	Witvleugelstern <i>Chlidonias leucopterus</i>	157
Bosruiter <i>Tringa glareola</i>	114	Kleine alk <i>Alle alle</i>	158
Witgat <i>Tringa ochropus</i>	115	Alk <i>Alca torda</i>	159
Oeverloper <i>Actitis hypoleucos</i>	116	Zeekoet <i>Uria aalge</i>	160
Tureluur <i>Tringa totanus</i>	117	Kortbekzeekoet <i>Uria lomvia</i>	161
Zwarte ruiter <i>Tringa erythropus</i>	118	Zwarte zeekoet <i>Cephus grylle</i>	162
Groenpootruiter <i>Tringa nebularia</i>	119	Papegaaiduiker <i>Fratercula arctica</i>	163
Poelruiter <i>Tringa stagnatilis</i>	120	Veldleuwerik <i>Alauda arvensis</i>	164
Terekruiter <i>Xenus cinereus</i>	120	Strandleuwerik <i>Eremophila alpestris</i>	165
Poelsnip <i>Galinago media</i>	121	Graspieper <i>Anthus pratensis</i>	166
Bokje <i>Lymnocyrtus minimus</i>	122	Roodkeelpieper <i>Anthus cervinus</i>	167
Watersnip <i>Gallinago gallinago</i>	123	Oeverpieper <i>Anthus petrosus</i>	168
Rosse grutto <i>Limosa lapponica</i>	124	Waterpieper <i>Anthus spinoletta</i>	169
Grutto <i>Limosa limosa</i>	125	Witte kwikstaart <i>Motacilla alba</i>	170
Regenwulp <i>Numenius phaeopus</i>	126	Gele kwikstaart <i>Motacilla flava</i>	171
Wulp <i>Numenius arquata</i>	127	Tapuit <i>Oenanthe oenanthe</i>	172
Grauwe franjepoot <i>Phalaropus lobatus</i>	128	Koperwiek <i>Turdus iliacus</i>	173
Rosse franjepoot <i>Phalaropus fulicarius</i>	129	Kramsvogel <i>Turdus pilaris</i>	174
Grote jager <i>Stercorarius skua</i>	130	Bonte kraai <i>Corvus cornix</i>	175
Middelste jager <i>Stercorarius pomarinus</i>	131	Zwarte kraai <i>Corvus corone</i>	175
Kleine jager <i>Stercorarius parasiticus</i>	132	Kleine karekiet <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	176
Kleinste jager <i>Stercorarius longicaudus</i>	133	Bosrietzanger <i>Acrocephalus palustris</i>	177
Dwergmeeuw <i>Hydrocoloeus minutus</i>	134	Rietzanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	178
Kokmeeuw <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	135	Frater <i>Carduelis flavirostris</i>	179
Vorkstaartmeeuw <i>Xema sabini</i>	136	IJsgors <i>Calcarius lapponicus</i>	180
Zwartkopmeeuw <i>Larus melanocephalus</i>	137	Rietgors <i>Emberiza schoeniclus</i>	181
Drieteenmeeuw <i>Rissa tridactyla</i>	138	Sneeuwgorst <i>Plectrophenax nivalis</i>	182
Ross' meeuw <i>Rhodostethia rosea</i>	139		
Stormmeeuw <i>Larus canus</i>	140	QR-codes	184
Ivoormeeuw <i>Pagophila eburnea</i>	141	Fotoverantwoording	186
Zilvermeeuw <i>Larus argentatus</i>	142	Over de auteurs	187
Geelpootmeeuw <i>Larus michahellis</i>	144	Register	188
Pontische meeuw <i>Larus cachinnans</i>	145	Verder lezen	192



MINIGIDS VOGELS KIJKEN

WAAR ZIJN DE VOGELS?

Aan de kust zijn er het hele jaar door vogels, maar vooral in de trektijden in de lente en de herfst is het er een drukte van belang. Dan bieden Scandinavische en Arctische trekvogels die ons land aandoen, spannende ervaringen.

Trekvogels volgen kustlijnen en steken de zee over bij landtongen en versmallingen op weg naar hun broedgebieden in het noorden en noordoosten. Bekende voorjaarstreklocaties zijn Breskens en Westkapelle in Zeeland. Op dagen met de juiste windrichting kunnen vele duizenden vogels passeren en de stemming en de bereidheid om te reizen verspreidt zich gemakkelijk onder de vogelkijkers. In het najaar gaat het in tegenoverge-

stelde richting naar het zuiden en dan is Falsterbo in het zuiden van Zweden de beste locatie in Europa om de vogeltrek te bestuderen. In Nederland zijn met name de Waddeneilanden en de Delta belangrijke punten om de vogeltrek te bekijken.

STORMEN

Najaarsstormen uit het westen en noordwesten blazen soorten als jan-van-gent, alken, meeuwen en andere spannende vogels dicht onder de kust van de Noordzee. Op een goede dag heb je daar kans op veel nieuwe soorten. Noordelijke stormen brengen de vogels vaak tot in het binnenland, zodat ook vogelaars die minder stormvast zijn de kans krijgen nieuwe soorten te zien.

Links: Gemengde groep steltlopers. In rood zomerkleed met korte snavel de kanoet, met lange snavel de rosse grutto. Daartussen is de bonte strandloper te zien, zowel ruiend naar, als in volledig zomerkleed met zwarte buik.

Bonte strandlopers vormen een dichte groep om een aanvallende slechtvalk in de war te brengen.



VOOR DE VOGELTOCHT

UITRUSTING

Een goede verrekijker is onmisbaar. Koop geen goedkope beginnerskijker, want als net beginnende vogelkijker zul je je mooiste vogelmomenten beleven. Met een goedkope kijker zal het beeld slechter en de determinatie moeilijker zijn. Leen liever wat geld om een dure en lichtsterke kwaliteitskijker, zoals een 10x40 te kopen. De 10 staat voor de vergroting en de 40 staat voor de diameter in millimeters van de frontlens en is een indicatie voor de lichtsterkte van de kijker, iets wat vooral van belang is bij slechte lichtomstandigheden. Later kun je investeren in een telescoop en een stevig statief, die vooral geschikt zijn voor het observeren van steltlopers, zeevogels en trekvogels. Kortom, hoe beter de kijker, hoe groter het plezier. Een schetsboek en potlood, puntenslijper en gummetje zijn belangrijke hulpmiddelen wanneer je je eerste indrukken en details wilt vastleggen, bij-

voorbeeld van een korte waarneming van een arendachtige, grote vogel. Maak dan een snelle schets en schrijf erbij wat je kunt herinneren om formaat, vleugelvorm, kopvorm, staartlengte, kleur, bewegingspatroon, enz. Dat zal je helpen bij het determineren van de soort, als je naderhand door een veldgids bladert. Door een potlood te gebruiken weet je zeker dat je aantekeningen niet verloren raken als je schetsboek nat wordt. Als aanvulling op de schetsen en aantekeningen kun je je eigen commentaar inspreken in een dictafoon of je smartphone.

KLEDING

Vogels zien in kleuren. Kleed je daarom in zo neutrale en gedempte kleuren als mogelijk, bij voorkeur aangepast aan de omgeving. Op het strand kunnen de nuances het best licht zijn, in het bos groen, liefst met camouflagepatroon, enz. Hoe beter je opgaat in de natuur, hoe minder je wordt gezien, hoe minder je verstoort en hoe meer je zult zien.

Zilvermeeuwen in alle leeftijden boven de branding tijdens een winterstorm.





Een klein deel van een groep brandganzen van enkele duizenden vogels. Brandganzen verlaten Nederland in april/mei, op weg naar de Russische toendra en komen met hun jongen terug in oktober om weer te overwinteren.

TIJDSTIPPEN

De meeste vogels zijn overdag actief en de uren van de vroege ochtend tot het begin van de middag zijn de beste periode van de dag om vogels te kijken. Ontmoet de vogels als ze weer actief worden, want ze zijn hongerig na de nacht en ze gebruiken de eerste uren om te foerageren. Tegen de middag neemt de activiteit af en gebruiken de vogels hun tijd om te poetsen en te rusten. Tegen het einde van de middag neemt de activiteit weer toe, als de vogels zich voorbereiden op de nacht en een overnachtingsplek moeten zien te vinden.

OBSERVATIEOMSTANDIGHEDEN

Het kijken naar en determineren van vogels in tegenlicht en bij grijs weer is moeilijk. Kleuren en contrasten vervagen en vaak kunnen alleen het silhouet en de grootte van de vogels iets zeggen over de soort. Kies daarom zonnige dagen met goed zicht en lichte wind en kijk met

het licht in de rug naar de vogels, zodat de kleuren van het verenkleed optimaal reflecteren en details duidelijk te zien zijn. Kom ook vroeg de 'veren' uit, voordat warmtetrillingen de jizz (algemene indruk) van de vogels vervagen, iets waar je vooral last van hebt als je een telescoop gebruikt en je gezichtsveld beperkt is.

SAMEN VOGELS KIJKEN

Als beginner loont het om je aan te sluiten bij andere vogelkijkers, waaronder liefst enkele meer ervaren vogelaars. Stel vragen als je twijfelt en wees niet bang om te roepen als je een vogel herkent. Als je je vergist, moet je niet boos worden, dat gebeurt iedereen wel, ook de meer ervaren mensen. Met een groep zie je veel vogels, omdat meer ogen meer zien, maar de meeste zul je dan op grote afstand zien, omdat geluid en bewegingen de vogels afschrikken. Daarom is het beter om vogeltochten alleen of met een paar anderen samen te doen.



GEDULD

Als je rondloopt en naarstig op zoek bent naar een nieuwe soort, zal het vaak gebeuren dat de vogels jou ontdekken en opvliegen voordat jij ze gezien hebt. Daarom moet je je langzaam bewegen, zachtjes praten en geen plotselinge bewegingen maken. Dat laatste vatten vogels op als alarmsignaal en een mogelijke aanval. Als je in een omgeving bent met veel vogels, bijvoorbeeld bij een meer, probeer dan een plek te vinden met goed uitzicht en ga zo zitten dat je rugdekking hebt en je profiel wegvalt. Als je zo een uurtje wacht, soms al sneller, zul je merken dat de natuur je aanwezigheid heeft geaccepteerd en zowel vogels als zoogdieren dichterbij komen, omdat ze je niet langer als verstorend ervaren of heel eenvoudig omdat ze je niet kunnen zien. Gebruik ook vogelhutten en kijk-schermen, want daaraan zijn de vogels allang gewend: die worden beschouwd als een deel van de natuur. Wil je in een open landschap dichterbij komen, besluip de vogels dan niet, maar doe alsof je ze niet ziet en benader ze langzaam en 'toevallig'.

VLUCHTAFSTAND

Alle vogels hebben een vluchtafstand, d.w.z. een grens tot waar je ze kunt benaderen voordat ze opvliegen. Die afstand is van soort tot soort verschillend, maar gemeenschappelijk is dat vogels tekenen van onrust vertonen. Sommige soorten waarschuwen met hun roep, andere strekken hun hals of knikken met hun kop, andere trippelen rond of strekken hun vleugels. Let op die tekens van de verschillende soorten in het veld, zodat je weet wanneer je moet stoppen en je je eventueel een stukje moet terugtrekken, zodat je de vogels in alle rust kunt bestuderen.

Gele kwikstaart, zingend mannetje. Op weilanden vlak bij de kust is hij een geliefde soort.



Wulphen zijn van veraf herkenbaar aan hun gebogen snavel. Hier vliegt een regenwulphoeft met zijn kenmerkende koptekening en markant gestreepte oksels.

DETERMINATIE

De optimale waarnemingsomstandigheden zijn van dichtbij, met het licht mee en als je ruim de tijd hebt. Helaas krijg je van veel vogels slechts een korte glimp te zien als ze voorbij vliegen of tussen takken en bladeren rondhippen. Het is daarom belangrijk zo veel mogelijk kenmerken te onthouden en te noteren. Begin met de kop. Noteer kop- en snavelvorm, die in veel gevallen uniek zijn voor de soort. Daarnaast grootte en lichaamsvorm, vleugelvorm, pootlengte en staartlengte. Verder ook de details in het kleed als kleuren, vleugelstrepen, vleugelspiegel, enz. Bestudeer het vluchtprofiel, vliegpatroon, algemeen gedrag en vergelijk alles ten slotte met de biotoop, het tijdstip van de waarneming en de status van de vogel.

De kluut is met zijn grafische, zwart-witte kleed het hele jaar door gemakkelijk te herkennen.

KLEDEN

In de tekst en bijschriften worden de volgende leeftijdsaanduidingen gebruikt:

JUVENIEL: Jonge vogel in zijn eerste kleed.

ONVOLWASSEN: Vogel na zijn eerste kleed.

1 kj: Jonge vogel in zijn eerste kalenderjaar, van uitkomen tot 31.12.

2 kj: Jonge vogel in zijn tweede kalenderjaar, van 1.1 tot 31.12, enz.

1e winter. Vogel in zijn eerste winter en winterkleed, als 1-2 kj, als het juveniele kleed deels wordt geruid, enz.

1e zomer. De vogel als eenjarige (2 kj) in zijn eerste zomerkleed, enz.

ADULT: Volwassen, uitgekleurde vogel.

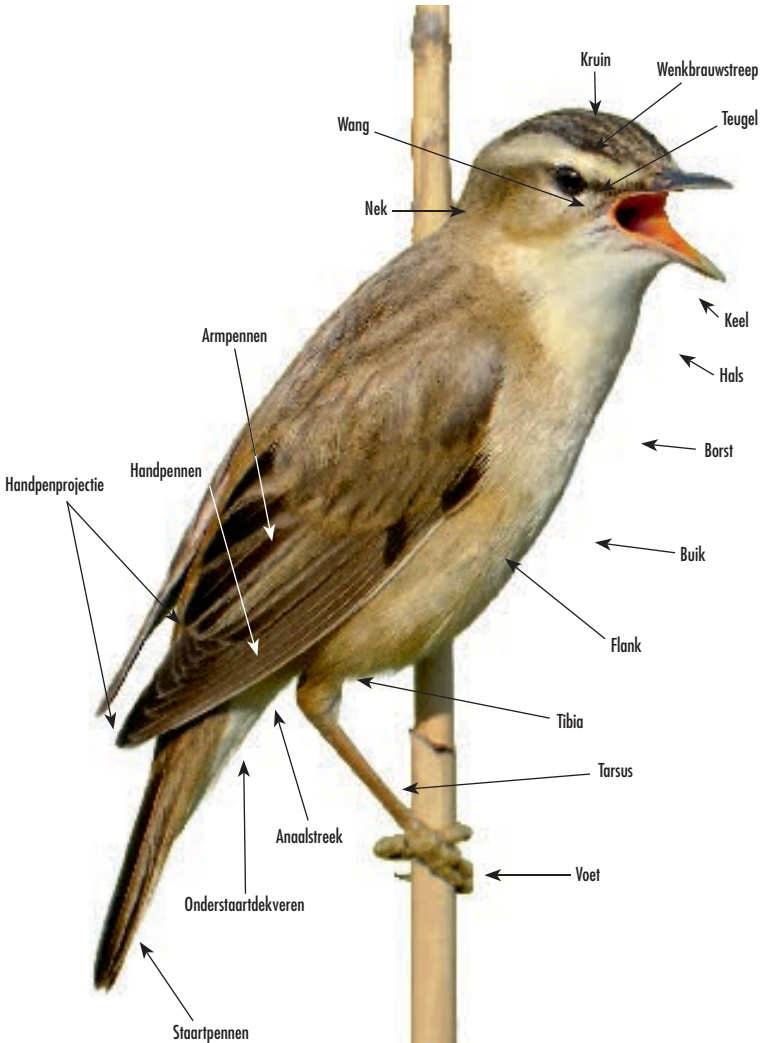
Prachtkleed: broedkleed van mannetjes eenden.

Eclipskleed: Ruikleed van mannetjes eenden.

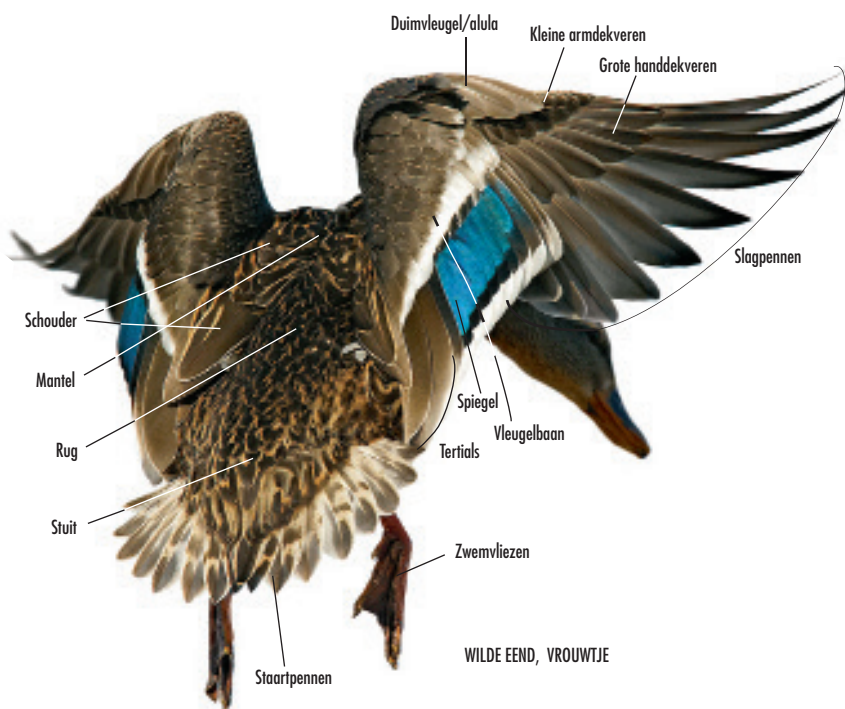


Vogeltopografie

De buitenkant van vogels is in de ornithologie ingedeeld in logische secties met vaste benamingen. Afhankelijk van de vogelsoort kunnen de afzonderlijke lichaamsdelen of veerpartijen meer of minder details dan gemiddeld vertonen, zoals te zien is bij deze twee soorten. Zo hebben zangvogels vaak een zeer gedetailleerde koptekening, terwijl het merendeel van de steltlopers en roofvogels het best van elkaar te onderscheiden zijn door de gedetailleerde verenkleedpartijen, met name van de staart en de boven- en onderzijden van de vleugels.



RIETZANGER



SOORTBESCHRIJVINGEN





Knobbelzwaan *Cygnus olor*



Jizz L. ca. 150 cm. SP. ca. 220 cm. Groot en wit met lange, vaak in S-vorm gebogen hals en 'bultige' kopvorm door de kenmerkende knobbel bij adulte vogels. Op het water en in de lucht majestueus, maar op het land onhandig.

Vlucht Het fluitende vleugelgeluid en het krachtige kopprofiel met zwarte huid tussen oog en snavel onderscheidt hem van de twee geel-snavelige zwanen. Bovendien heeft hij een voor zwanen relatief lange, puntige staart.

Kleden ADULT: Krijt wit verenkleed met gelige zweem op hals en kop. Zwarte huidknobbel boven de orangerode snavel, de knobbel van het mannetje is het grootst. Puntige, witte staart en zwarte poten. **JUVENIEL:** Grijs met grijze snavel zonder knobbel. **ONVOLWASSEN:** Krijgt vanaf

2 kJ een geleidelijk witter kleed met grijsbeige zweem op vleugels, hals en kop. Op een leeftijd van 2 jaar is het kleed geheel wit geworden, maar dan nog met een blekere snavel en kleinere knobbel dan adulte vogels.

Voorkomen Vrij algemene broedvogel in Nederland. Is in de broedtijd te zien langs vegetatierijke meren, sloten, kanalen, rivieren en vijvers. Langs de kust op zowel zout als brak water. 's Winters meestal op groter, ondiep water en bij vorst in de ijsvrije delen van de Delta, waar ze deels moeten interen op hun vetreserves. Standvogel, maar sommige trekken bij strenge vorst naar het zuidwesten weg, terwijl vogels uit het noorden en oosten ook wel in Nederland overwinteren.



Knobbelzwaan. Adult mannetje.



Knobbelzwaan. Adult mannetje, markeert territorium.



Knobbelzwaan, juveniel.

Wilde zwaan *Cygnus cygnus*



Jizz L. ca. 150 cm. SP. ca. 220 cm. Groot en wit als de knobbelzwaan, maar heeft in tegenstelling tot deze een elegantere lichaamsvorm en -houding. Zwemt met een gestrekte hals en heeft een 'driehoekige' kop. De snavel is zwart en geel, zonder knobbel en toont vrij lang.

Vlucht Onderscheidt zich van de adulte knobbelzwaan door de 'driehoekige' kop zonder knobbel en de recht afgesneden staart. Zowel solitaire vogels als vogels in een groep roepen vaak.

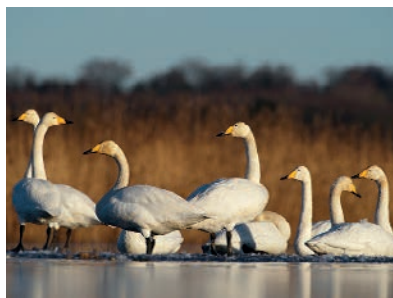
Kleden ADULT: Het hele jaar wit, maar kop en hals kunnen een oranjebruine zweem hebben. De gele tekening dekt 50-75 procent van de snavel en loopt van de basis uit in een wig onder de neusgaten. **JUVENIEL:** Heeft een grijsbruin tot lichtgrijs verenkleed en een bleekroze snavel.

2 kj-vogels krijgen in de loop van de winter een grijswitte snavel met dezelfde tekening als bij adult, en een licht grijswit kleed zonder de markante, bruine partijen van de knobbelzwaan.

Voorkomen Zeer zeldzame, recente broedvogel in Nederland met minder dan vijf paar in Noordoost-Nederland. Is 's winters in Nederland aanwezig met enkele duizenden vogels uit Scandinavië en Noord-Rusland. Ze foerageren vaak op weilanden, koolzaad- en wintergraanakkers. De wintergasten komen afhankelijk van de strengheid van de winter aan van eind oktober tot in januari, wanneer de aantallen gemiddeld het grootst zijn. De voorjaarstrek terug naar de broedgebieden vindt plaats in de loop van maart-april.



Adulte wilde zwanen.



Adulte wilde zwanen op ijs.



Wilde zwaan. 2 kj.

Kleine zwaan *Cygnus columbianus*

Jizz L. ca. 120 cm. SP. ca. 182 cm. De kleinste van de twee geelsnavelige zwanen. Toont als een kleinere, versie van de wilde zwaan door zijn ronde, gansachtige kop, iets kortere hals en korter, ronder lichaam.

Vlucht Toont ook in de vlucht als een kleinere versie van de wilde zwaan, maar heeft een snellere vleugelslag. Is op grote afstand moeilijk te onderscheiden van zijn grotere verwant.

Kleden ADULT: Geheel wit verkleed met zwarte poten en zwart-gele snavel. De kopvorm is, in tegenstelling tot het driehoekige profiel van de wilde zwaan, rond met bolle wangen. De gele snaveltekening met een variabel patroon dekt maximaal 50 procent van de snavel en eindigt

altijd een stukje voor de neusgaten. **JUVENIEL:** Lichtgrijs als bij wilde zwaan. Het snavelpatroon als bij adult, maar het geel is vervangen door grijswit en lichtrood. 1 kj-vogels zijn lichter met een grijze zweem op hals en bovenzijde.

Voorkomen Broedt niet in Nederland. Overwintert in afnemend aantal in Nederland, met name op de Randmeren, langs de Friese Waddenkust, langs de grote rivieren en in het Groene Hart. Ze worden vaak in gezelschap van wilde zwanen gezien op wintergraanakkers. De trek vindt laat in het najaar plaats, waarbij de grootste aantallen pas worden bereikt in januari-februari. Ze keren in maart-april weer terug naar hun broedgebieden.



Adult kleine zwaan en 2 kj wilde zwaan.



Adulte kleine zwanen. Wintertalingen op de voorgrond.



Adulte kleine zwaan. Let op dat het geel op de snavel niet driehoekig is, zoals bij de wilde zwaan en minder ver doorloopt op de snavel.